

TAG UG/Uwch

0980/51

MATHEMATEG – M1
Mecaneg

A.M. DYDD IAU, 6 Mehefin 2013

1½ awr

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfr ateb 12 tudalen;
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Cymerwch g fel 9.8 ms^{-2} .

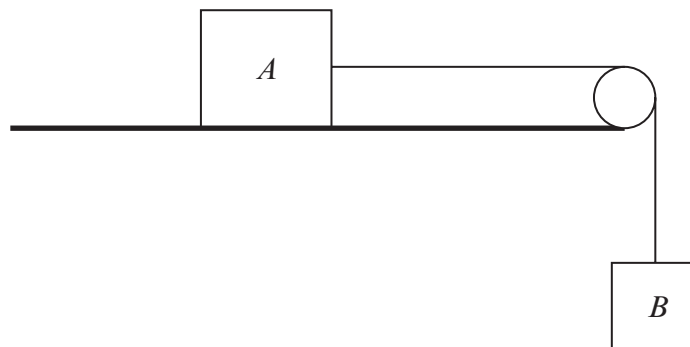
Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. Mae cerbyd yn symud ar hyd ffordd lorweddol syth. Ar amser $t = 0$ s, mae'r cerbyd yn mynd heibio i'r pwynt A ac mae'n symud â buanedd 20 ms^{-1} . Mae'n parhau i symud â'r buanedd cyson hwn o 20 ms^{-1} am 8 s. Yna, mae'r cerbyd yn arafu ag arafiad unffurf am 10 s fel mai buanedd y cerbyd ar amser $t = 18$ s yw 6 ms^{-1} . Mae'r cerbyd yn cynnal y buanedd hwn nes iddo gyrraedd y pwynt B ar amser $t = 40$ s.
- (a) Brasluniwch graff cyflymder-amser ar gyfer mudiant y cerbyd rhwng A a B . [3]
- (b) Darganfyddwch faint yr arafiad rhwng $t = 8$ a $t = 18$. [3]
- (c) Cyfrifwch y pellter AB . [3]
2. Mae person, mäs 64 kg, yn sefyll mewn lifft, mäs M kg. Pan fydd y lifft yn cyflymu i lawr ar gyfradd gyson 0.425 ms^{-2} , y tensiwn yng nghebl y lifft yw 7500 N.
- (a) Cyfrifwch werth M . [3]
- (b) Darganfyddwch yr adwaith rhwng y person a llawr y lifft. [3]
3. Mae gwrthrych yn cael ei daflu'n fertigol i fyny â buanedd $u \text{ ms}^{-1}$ o bwynt A sydd 2.8 m uwchben y ddaear lorweddol. Mae'r gwrthrych yn cyrraedd ei uchder mwyaf, sef 18.225 m uwchben A , cyn syrthio i'r ddaear.
- (a) Dangoswch mai gwerth u yw 18.9. [3]
- (b) Darganfyddwch yr amser rhwng yr ennyd y mae'r gwrthrych yn cael ei daflu a'r ennyd y mae'n taro'r ddaear. [4]
4. Mae'r diagram yn dangos dau wrthrych A a B , mäs 9 kg a 5 kg, yn ôl eu trefn, wedi'u cysylltu â'i gilydd gan llinyn ysgafn anestynadwy yn mynd dros bwli ysgafn llyfn sy'n sefydlog ar ymyl bwrdd llorweddol garw. Mae'r gwrthrych trymaf A ar y bwrdd ac mae'r gwrthrych ysgafnaf B yn hongian yn rhydd islaw y pwli.

I ddechrau, mae'r system wedi'i chynnal yn ddisymud gyda'r llinyn yn dynn. Yna, caiff y system ei rhyddhau.

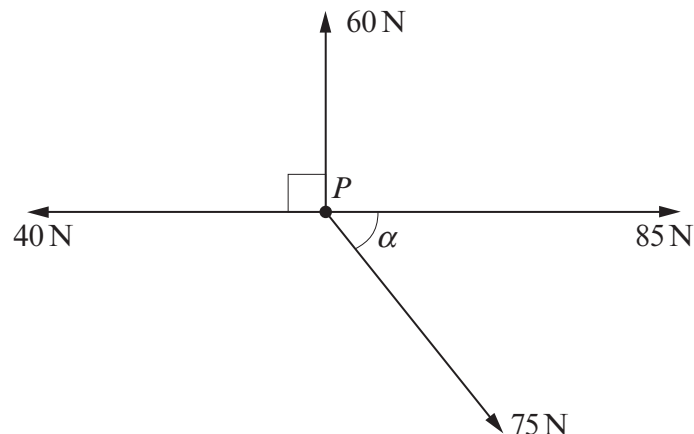
- (a) O wybod mai maint cyflymiad y gwrthrychau yw 1.61 ms^{-2} , cyfrifwch y tensiwn yn y llinyn a'r cyfernod ffrithiant rhwng A a'r bwrdd. [8]
- (b) O wybod mai'r cyfernod ffrithiant yw 0.6, darganfyddwch a fydd y gwrthrychau'n symud neu yn para'n ddisymud ac enrhifwch y tensiwn yn y llinyn. [3]

5. Mae'r diagram yn dangos planc unffurf AB , mäs 12 kg a hyd 2 m. Mae'r planc yn gorwedd yn llorweddol mewn cydbwysedd ar ddau gynhalydd yn C a D , lle mae $AC = 0.8$ m ac $AD = x$ m.

- (a) Maint adwaith y cynhalydd yn D ar y planc yw 84 N.
- (i) Darganfyddwch adwaith y cynhalydd yn C ar y planc.
- (ii) Cyfrifwch werth x . [7]
- (b) Mae carreg, mäs M kg, yn cael ei gosod yn A fel bod y planc ar fin troi o amgylch C . Cyfrifwch werth M . [3]
6. Mae gronyn P , mäs 2 kg, yn symud â buanedd u ms⁻¹ mewn llinell syth ar arwyneb llorweddol llyfn. Mae'r gronyn P yn gwrthdaro'n union â gronyn arall Q , mäs 5 kg, sy'n ddisymud ar yr arwyneb. Yn syth ar ôl y gwrthdrawiad, mae P yn symud â buanedd 2 ms⁻¹ mewn cyfeiriad sy'n ddirgroes (*opposite*) i gyfeiriad gwreiddiol ei fudiant, a buanedd Q yw 3 ms⁻¹.
- (a) Darganfyddwch werth u . [3]
- (b) Darganfyddwch y cyfernod adfer rhwng P a Q . [3]
- (c) Cyfrifwch faint yr ergyd y mae P yn ei rhoi ar Q . [2]
- (ch) Yn dilyn y gwrthdrawiad rhwng P a Q , mae'r gronyn Q yn taro'n erbyn wal fertigol sy'n berpendicwlar i gyfeiriad ei fudiant. Y cyfernod adfer rhwng Q a'r wal yw 0.25. Cyfrifwch fuanedd Q wrth iddo adlamu (*rebound*) oddi ar y wal. [2]

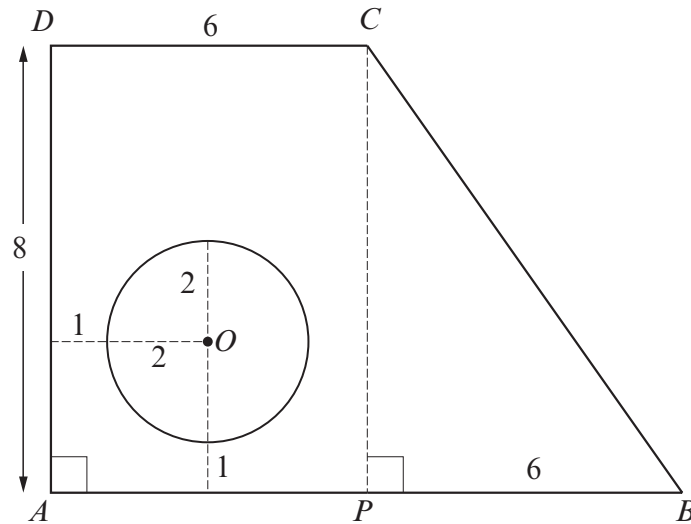
7. Mae pedwar grym llorweddol cymhlan (*coplanar*), meintiau 60 N, 85 N, 75 N a 40 N, yn gweithredu ar ronyn P , mäs 5 kg, yn y cyfeiriadau sydd wedi'u rhoi yn y diagram, lle mae $\tan \alpha = \frac{3}{4}$.

- (a) Cyfrifwch faint y grym cydeffaith a darganfyddwch yr ongl rhyngddo a'r grym 85 N. [9]
- (b) Diddwythwch faint cyflymiad y gronyn P . [2]

TROWCH DROSODD

8. Mae'r diagram yn dangos lamina unffurf wedi'i ffurfio trwy dorri twll crwn, radiws 2 cm, o drapesiwm $ABCD$. Mae'r ongl $\widehat{DAB}$ yn 90° . Mae'r mesuriadau, mewn cm, wedi'u rhoi yn y diagram. Mae canol O y twll crwn 3 cm o AD a 3 cm o AB .

- (a) Darganfyddwch bellterau craidd màs y lamina o AD ac AB . [10]
- (b) Pan gaiff y lamina ei grogi'n rhydd o bwynt Q ar AD , mae'n hongian mewn cydbwysedd gydag AB yn fertigol. Ysgrifennwch bellter Q o A . [1]